

Conclusies geschillenbeslechting Zeehondenakkoord

2 juli 2021

Inleiding

Deze notitie bevat de eindconclusies en -advies van de geschillenbeslechting tussen RTZ en A Seal/EHBZ/Zeehondencentrum Pieterburen door de onafhankelijke persoon (hierna: mevrouw Schokker) in het kader van het Zeehondenakkoord. Uitgangspunt voor de onafhankelijke persoon is de uitvoering van het Zeehondenakkoord. Daarin hebben de betrokken partijen afgesproken om bij een conflict het advies van de onafhankelijke persoon over te nemen (art. 27, lid 1).

Procedure geschillenbeslechting

Op 28 januari 2021 is een verzoek tot geschillenbeslechting ingediend bij mevrouw Schokker. Dit verzoek ging over de volgende kwesties: (1) het stagneren van het fusieproces tussen EHBZ en RTZ (een nadrukkelijke wens vanuit het Zeehondenakkoord) en (2) het niet nakomen van de afspraken bij het opvangen van zeehonden door RTZ Zeehondenwachters. Daarop is mevrouw Schokker een bemiddelingsproces gestart met als doel om een oplossing voor deze kwesties te vinden. Hiervoor zijn in de maanden februari en maart verschillende gesprekken gevoerd met de betrokken organisaties (RTZ, A Seal, Zeehondenopvang Pieterburen en EHBZ).

Eind maart is hieruit de conclusie getrokken dat de fusieplannen tussen beide vrijwilligersorganisaties van zeehondenwachters (EHBZ en RTZ) voorlopig moesten worden geparkeerd. Verder is de afspraak gemaakt dat RTZ alle meldingen van zeehonden conform het zeehondenakkoord zou laten verlopen. Zowel RTZ als zeehondenopvangcentrum A Seal (Stellendam) zouden onafhankelijk van elkaar per geval een monitoringsformulier invullen en opsturen naar het secretariaat van mevrouw Schokker. Het doel was om na deze positieve ervaring te kijken of de verhoudingen tussen met name RTZ en A Seal konden worden hersteld.

De uitkomsten van deze monitoring zijn op 4 juni 2021 besproken met de betrokken partijen. Hieruit kwam naar voren dat er in de monitoringsperiode toch een aantal incidenten heeft plaatsgevonden, waarin RTZ zeehondenwachters zich niet aan de afspraken uit het zeehondenakkoord hebben gehouden. Ook zijn vanuit beide opvangcentra (A Seal en Pieterburen) in de periode maart t/m eind mei daarnaast nog eens 18 incidenten gemeld met zeehondenwachters van RTZ voorzien van een uitgebreide documentatie (o.a. foto's, getuigenverslagen en Whatsapp berichten).

Conclusies geschillenbeslechting

Op basis van de monitoringsperiode, de overige incidenten en de reacties van betrokken Partijen in de gesprekken op 4 juni, heeft mevrouw Schokker de volgende conclusies getrokken:

1. De intentie om te komen tot één landelijke strandingsorganisatie voor zeehonden is niet gelukt. De verschillen in cultuur tussen EHBZ en RTZ zijn momenteel te groot en het onderlinge vertrouwen te laag om te komen tot een dergelijke organisatie.
2. De huidige situatie waarin RTZ en EHBZ naast elkaar functioneren bij het uitvoeren van het Zeehondenakkoord bij het observeren, verplaatsen en opvangen van zieke of verweerde zeehonden, functioneert niet goed. Dit leidt tot veel onrust onder zeehondenwachters en de medewerkers op de betrokken opvangcentra (A Seal en Pieterburen).
3. Het is gebleken dat de kwaliteit van het strandwerk vanuit RTZ niet altijd conform het Zeehondenakkoord verloopt en dat verdere professionalisering van de betreffende zeehondenwachters gewenst is. De gebrekkige samenwerking tussen de strandingsnetwerken (RTZ en EHBZ) vormt daarbij een knelpunt voor de beoogde professionalisering.

4. Het achterliggende motief van het Zeehondenakkoord om minder op te vangen en dieren in hun natuurlijke milieu te laten is niet altijd leidend in het gedrag van de RTZ zeehondenwachters. Hierbij wordt soms verwezen naar wetgeving rondom dierenwelzijn (o.a. Wet Dieren). Deze regelgeving is echter integraal meegenomen in het Zeehondenakkoord en kan dus niet leiden tot een afzonderlijk handelingskader.
5. Een aantal RTZ zeehondenwachters blijft actief zoeken naar zeehonden door stranden af te rijden en ook wordt er nog 's-nachts gereden op meldingen. Ondanks dat dit laatste onderdeel niet expliciet is besproken in het Zeehondenakkoord, is de 24 uur observatietermijn bij zieke of verweesde zeehonden ook bedoeld om onnodige activiteiten op de stranden gedurende de nacht te voorkomen. Hierbij is namelijk ook de veiligheid van zeehondenwachter en omstanders in het geding. Het Zeehondenakkoord behoeft op deze onderdelen enige verduidelijking.
6. Verder zijn er RTZ-zeehondenwachters zonder opleiding, zonder ervaring en zonder directe begeleiding actief met het opvangen en verplaatsen van zeehonden. Dit is niet alleen ongewenst vanuit het oogpunt van dierenwelzijn, maar levert ook onrust op bij omstanders en breder via de (social) media. Nieuwe zeehondenwachters kunnen conform het Zeehondenakkoord pas actief worden na een met succes afgeronde opleiding. In het Zeehondenakkoord (en bijbehorende regelgeving) is geen sprake van hulpzeehondenwachters o.i.d.. Je bent zeehondenwachter of je bent het niet.

Verduidelijking afspraken Zeehondenakkoord

1. Op basis van deze analyse stelt mevrouw Schokker vast dat deze situatie in het belang van de uitvoering van het Zeehondenakkoord niet langer kan en mag voortduren. Ook heeft verdere geschillenbeslechting in der minne geen zin meer. De huidige situatie vraagt om een advies met enkele verduidelijkingen van de afspraken uit het Zeehondenakkoord. Daarbij gaat mevrouw Schokker er vanuit dat betrokken Partijen dit advies overnemen, conform de gemaakte afspraken in het Zeehondenakkoord. De opvangcentra krijgen de centrale rol in de aansturing van alle werkzaamheden van de zeehondenwachters en dragen zorg en eindverantwoordelijkheid voor de benodigde professionalisering. Er is vanaf heden (2 juli 2021) sprake van een directe 1 op 1 aansturing van zeehondenwachters op het strand door de opvangcentra zonder tussenkomst van RTZ of EHBZ. Dit is overigens in lijn met de afspraken uit het Zeehondenakkoord en de Regeling natuurbescherming (artikel 3.22a) waarin de eindverantwoordelijkheid voor de opvang nadrukkelijk bij de opvangcentra is gelegd.
2. De operationele opvangcentra bepalen dus altijd wat er gebeurt vanaf de melding van een zieke, gewonde of verweesde zeehond. De zeehondenwachter voert dit besluit uit. Indien de zeehondenwachter het niet eens is met deze beslissing kan hij/zij dit achteraf bespreken met het opvangcentrum. Voortdurende meningsverschillen over de manier van uitwerking van het Zeehondenakkoord kunnen altijd worden voorgelegd aan de onafhankelijke persoon bij het Zeehondenakkoord (mevr. Schokker).
3. Meldingen m.b.t. zeehonden die rechtstreeks binnenkomen bij individuele zeehondenwachters, RTZ of regionale dierenambulance worden altijd meteen gemeld bij het betreffende opvangcentrum. De melder wordt tevens gevraagd toekomstige meldingen te laten lopen via het alarmnummer 144. Het opvangcentrum plaatst vervolgens een melding in de app van aangesloten zeehondenwachters, zodat kan worden bepaald welke zeehondenwachter in staat is om ter plekke te gaan kijken. Pas op het moment dat het opvangcentrum een expliciete opdracht geeft aan een zeehondenwachter om te gaan kijken, wordt actie ondernomen.
4. Zeehonden die in opdracht van het opvangcentrum moeten worden opgevangen worden altijd rechtstreeks en zo snel mogelijk naar het opvangcentrum gebracht. Er is dus ook zonder expliciete opdracht van het opvangcentrum, nooit een goede reden om het dier tijdelijk in een gebouw of badkuip o.i.d. onder te brengen. De wettelijke termijn is 12 uur, maar in het belang van dierenwelzijn is het belangrijk dat de dieren zo snel mogelijk naar het opvangcentrum worden gebracht.
5. Communicatie in de pers, media, digitale media en op sociale media (inclusief twitter en facebook) over de volledige afhandeling van meldingen wordt alleen door een zeehondenwachter gedeeld en

geplaatst na toestemming van het betrokken opvangcentrum. Vanzelfsprekend (AVG) wordt daarbij vooraf expliciet toestemming gevraagd indien op foto's of in het bericht andere zeehondenwachters of medewerkers herkenbaar in beeld komen of met naam en toenaam worden genoemd. De zeehondenwachter zal niet zelfstandig of namens het zeehondencentrum als deskundige optreden of zich uitlaten in de media of op internet. Hiertoe is een persoon door het zeehondencentrum aangewezen als persvoorlichter.

6. Alle zeehondenwachters stoppen met het rijden op de stranden en kusten voor het observeren, verplaatsen of opvangen van zeehonden tussen zonsondergang en zonsopgang om in de nacht rust te borgen op de stranden. In opdracht van het opvangcentrum kan hiervan worden afgeweken als er dwingende redenen zijn.
7. De opvangcentra zullen de overeenkomsten met de bestaande zeehondenwachters na 31/12/2021 in principe allemaal verlengen totdat iedereen de gelegenheid heeft gehad om de opleiding zeehondenwachters te volgen. Na deze periode zal een nieuwe overeenkomst worden aangegaan als de opleiding met goed gevolg is afgerond.
8. De overeenkomst met een individuele zeehondenwachter kan daarvóór door het opvangcentrum worden beëindigd indien het betrokken opvangcentrum meerdere ernstige overtredingen van de toen geldende afspraken heeft geconstateerd. Dit geldt voor overtredingen vanaf 12 april 2021 (start van de monitoringsafpraak in deze geschillenbeslechting). Overigens zijn de opvangcentra dit feitelijk ook verplicht omdat zij de wettelijke verantwoordelijkheid hebben m.b.t. de opvang door zeehondenwachters. De betrokken zeehondenwachter heeft de mogelijkheid om deze beslissing schriftelijk aan te vechten bij mevrouw Schokker. Conform artikel 27 van het Zeehondenakkoord zullen Partijen de beslissing van mevrouw Schokker overnemen. Gedurende deze procedure kan de betrokken zeehondenwachter geen werkzaamheden uitvoeren en zal uit de alarmeringsapp worden verwijderd.
9. Alle beoogde zeehondenwachters krijgen toegang tot de opleiding. De opleiding vraagt wel om zekere praktische ervaring in het omgaan met zeehonden. Vrijwilligers die nog geen eerdere ervaring hebben voor 1-1-2020 worden per direct op non-actief gezet tot ze een opleiding met succes hebben gevolgd. Nieuwe onervaren vrijwilligers zullen na de opleiding eerst een bepaalde periode moeten meelopen met een ervaren zeehondenwachter, voordat hij/zij zelfstandig als zeehondenwachter kan opereren. De verantwoordelijkheid voor het functioneren van deze aspirant zeehondenwachters bij de observatie, het verplaatsen of het opvangen van zeehonden, ligt 100% bij de betrokken ervaren zeehondenwachter. Deze begeleiding kan niet op afstand worden gedaan.
10. De opleiding zeehondenwachter moet zo snel mogelijk van start gaan. Hiervoor is een subsidieaanvraag bij LNV en de provincie Groningen in voorbereiding. Deze subsidie zal (na instemming van de Partijen uit het Zeehondenakkoord) worden ingediend door Zeehondenopvang Pieterburen. Inhoudelijk blijft de uitvoering van de opleiding plaatsvinden onder verantwoordelijkheid van Ies Akkerdaas (Zeehondenopvang Terschelling).

Ten slotte

De betrokken partijen hebben de concept conclusies en verduidelijkingen vooraf gekregen en hebben de kans gehad om hun eventuele bezwaren kenbaar te maken. Hierna is deze definitieve versie opgesteld. Hierin zijn enkele verduidelijkingen opgenomen. De partijen hebben daarnaast een schriftelijke reactie gekregen waarin is ingegaan op hun bezwaren.

De betrokken partijen zorgen er voor dat de definitieve conclusies naar alle betrokken Zeehondenwachters worden gestuurd. In het licht van de afspraken in het Zeehondenakkoord (art. 27) gaan we ervan uit dat de definitieve conclusies door betrokken Partijen worden overgenomen en uitgevoerd.